AKUSTICKO-AUDITÍVNA KOMUNIKÁCIA 1

Skratka predmetu: 1ISMKm/AAKO1/22
Akademický rok: 2026/2027
Študijný program: magisterský, mediálne štúdiá (MSM)
Ročník: prvý
Semester: zimný
Forma výučby: prednáška, seminár
Rozsah výučby: 1/2
Spôsob hodnotenia: priebežné hodnotenie
Počet kreditov: 4
Vyučujúci: Mgr. Viera Smoláková, PhD. – viera.smolakova@unipo.sk
Ing. Marianna Kraviarová, PhD. marianna.kraviarova@unipo.sk

Obsahové okruhy prednášok:
1. Komunikačný model reči. Fonetická akustika a predmet jej skúmania.
2. Artikulačná, akustická a percepčná zložka fónickej reči.
3. Percepcia a recepcia. Segmentovanie rečového prúdu. Segmentálna rovina rečového signálu.
4. Tón, zložený tón v rečovom signáli. Akustická a percepčná charakteristika slovenských samohlások I.
5. Šum a pulz v rečovom signáli. Akustická a percepčná charakteristika slovenských samohlások II.
6. Formanty. Akustická a percepčná charakteristika slovenských spoluhlások I.
7. Akustická a percepčná charakteristika slovenských spoluhlások II.
8. Akustická charakteristika artikulačných orgánov. Organogenetická a akustická artikulácia. Koartikulácia. Sekundárna artikulácia. Palatalizácia. Labializácia. Velarizácia. Faringalizácia. Afrikácia a aspirácia.
9. Asimilácia a disimilácia.
10. Akustická charakteristika reči zo strany percipienta. Zrozumiteľnosť reči a únava sluchu.
11. Pohľad na slabiku.
12. Vedecký a praktický rozmer akusticko-auditívnej komunikácie.

Plán seminárov:
1. Akustické overovanie princípov čistých tónov a ich vlastností.
2. Konštrukcia zložených tónov a šumov ako základných zvukov rečového signálu.
3. Experimenty o podstate rezonancie a jej spojitosť s artikulačným traktom.
4. Experimenty ozrejmujúce ostatné akustické javy.
5. Analýza spektra samohlások. Formanty.
6. Hellwagov trojuholník a rozloženie slovenských vokálov.
7. Spektrogram, konštrukcia sonagramov.
8. Akustická analýza diftongov sonagramov.
9. Spektrálna skladba sonórnych spoluhlások.
10. Analýza akustiky explozív p a b v časovej doméne.
11. Modelovanie frikatív bielym a ružovým šumom.
12. Afrikáty v širokopásmovom sonagrame.
13. Vysvetlenie akustickej podstaty slabiky na sonagrame.

Študenti počas seminárnych cvičení absolvujú dve odlišné činnosti. Po prvé, na každom stretnutí sa zoznamujú s počítačovou analýzou v programe PRAAT a postupujú podľa pokynov

vyučujúcej.

Po druhé, študenti v závere semestra budú vystupovať pred publikom (v rámci skupiny), pričom vystúpenie bude overovať nadobudnuté vedomosti o experimentálnej analýze rečového signálu – vystúpenie sa nahráva a hodnotí, pričom sa hodnotí aj korektná výslovnosť prejavu.

1. Úvodný seminár. Oboznámenie sa s úlohami. Rozdelenie úloh.
2. – 13. Práca v programe Praat, oboznamovanie sa s akustikou hlások, záverečné výstupy študentov, odovzdávanie semestrálnej práce.

Základná literatúra:

KRÁĽ, Á. a J. SABOL, (1989). *Fonetika a fonológia*. Bratislava: SPN, 1989 (vybrané kapitoly).

SABOL, J., I. BÓNOVÁ a M. SOKOLOVÁ, (2006). *Kultúra hovoreného prejavu.* Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Filozofická fakulta, 2006.

SABOL, J. a J. ZIMMERMANN, (2014). *Akusticko-auditívna komunikácia.* Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, 2014.

SABOL, J. a J. ZIMMERMANN, (2015). *Základy akustiky reči.* Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2015.

SABOL, J. a J. ZIMMERMANN, (1978, 1979, 1986). *Základy akustickej fonetiky*. 1. vyd. Košice: Rektorát Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, 1978, 2. vyd. 1979, 3. vyd. 1986.

ZIMMERMANN, J., (2002). *Spektrografická a škálografická analýza akustického rečového signálu*. Prešov: Náuka, 2002.

Odporúčaná literatúra:

HÁLA, B., (1975). *Fonetika v teórii a praxi*. Praha: SPN, 1975, s. 218–239.

KRÁĽ, Á., (1996). *Pravidlá slovenskej výslovnosti*. 3. vyd. Bratislava: SPN, 1996 (vybrané časti).

SABOL, J., (1989). *Syntetická fonologická teória*. Bratislava: JÚĽŠ SAV, 1989 (vybrané kapitoly).

SABOL, J. a J. ZIMMERMANN, (2002). *Akustický signál – semióza – komunikácia*. Prešov: Filozofická fakulta PU, 2002.

SABOL, J., (1994). Slovenská slabika (Náčrt problematiky). *Studia Academica Slovaca*, roč. 23 (1994), s. 214–224.

SABOL, J., (1997). K typologickej charakteristike slovenskej slabiky. *Philologica,* roč. 45 (1997), s. 27–32.

SABOL, J. a J. ZIMMERMANN, (1996). Dynamika formantovej štruktúry sonantického jadra slabiky. *Govor* (Záhreb), roč. XIII (1996), č. 1–2, s. 91–104 (vyšlo 1998).

Požiadavky na získanie hodnotenia:
(počet kreditov: 4)

1. Účasť na prednáškach.
2. Povinná účasť na seminároch – max. 1 ospravedlnená absencia. Každá ďalšia absencia sa nahradí individuálnou prácou.
3. Poslucháč musí pochopiť experimentálnu analýzu rečového signálu výsledkom čoho je vystúpenie študenta pred publikom venované analýze reči – jeho vystúpenie sa nahráva a hodnotí, pričom sa hodnotí aj korektná výslovnosť jeho prejavu.
4. Priebežné testovanie nadobudnutých vedomostí formou vedomostných testov (min 1).

5. Odovzdanie seminárnej práce podľa inštrukcií vyučujúcej.

Na získanie hodnotenia A musí študent získať najmenej 90 %, na získanie hodnotenia B 80 %, na hodnotenie C najmenej 70 %, na hodnotenie D 60 %, na hodnotenie E najmenej 50 %. Študent, ktorý získa menej ako 50 %, bude hodnotený stupňom FX.
Výsledné hodnotenie je priemerom hodnotenia vedomostných testov, ústneho vystúpenia (nahrávky) a seminárnej práce (v prípade prechodu na dištančnú formu výučby aj hodnotenie čiastkových úloh).

POZNÁMKA
V prípade prechodu na dištančnú formu výučby, budú prebiehať prednášky, semináre, testovanie a nahrávanie cez aplikáciu MS Teams, pričom budú študenti riešiť čiastkové úlohy, ktoré budú priebežne odovzdávať – táto aktivita sa premietne do záverečného hodnotenia.

V Prešove 17. 9. 2026